

Notitie

Contactpersoon Teun Nijenkamp

Datum 30 januari 2012

Kenmerk N001-4713147TNY-iap-V02-NL

Toetsing beschermde natuurwaarden ter plaatse van een nieuwbouwwijk in Teuge

1 Inleiding

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Reeds tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk te worden gemaakt of er mogelijk sprake is van effecten waarvoor een mitigatie- en/of ontheffingsplicht geldt en of voldoende ecologisch mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen kunnen worden.

In opdracht van de gemeente Voorst heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor te realiseren woonwijk op de onderzoekslocatie.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de vragen:

Welke natuurbeschermingswetgeving is van belang, in hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving, welke consequenties zijn daar aan verbonden en wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

De beoogde planlocatie is gelegen in Teuge. De locatie wordt globaal omsloten door de Rijksstraatweg (N344) in het zuiden, de Fokkerstraat in het oosten en de Hessenlaan in het westen. De gemeente Voorst heeft plannen om binnen de bebouwde kom van het dorp Teuge een nieuwbouwwijk (circa 85 woningen) te realiseren. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) ligt op circa 1 km van de planlocatie en de Natura 2000-gebieden (Veluwe en IJssel) op circa 6 km. Tevens ligt 600 m ten westen van de planlocatie een Ecologisch Verbindingszone (EVZ). Gezien het karakter en omvang van de ingreep worden effecten op Natura 2000-gebieden en Ecologische Hoofdstructuur niet verwacht. Deze toetsing richt zich daardoor alleen op het beschermingsregime voortkomend uit de Flora- en faunawet.

1.1 Flora- en faunawet

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet.

De wet maakt onderscheid in drie categorieën beschermde soorten:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud

- Tabel 2-soorten: Beschermden soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij bestendig gebruik of beheer en onderhoud wanneer wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermden soorten bestaande uit de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten

Naast de bescherming van soorten uit tabel 1, 2 en 3 kent de wet een zorgplicht. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Rode lijst

De Rode lijsten hebben geen wettelijke status. Soorten die op de Rode lijst zijn geplaatst, zijn alléén beschermd als ze ook in de Flora- en faunawet als beschermden soort zijn opgenomen.

1.2 Methode

De mogelijke aanwezigheid van beschermden planten- en/of diersoorten is onder andere bepaald aan de hand van de volgende gegevens.

- Een oriënterend veldbezoek op 16 april 2010
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Vrij beschikbare gegevens van het Natuurloket

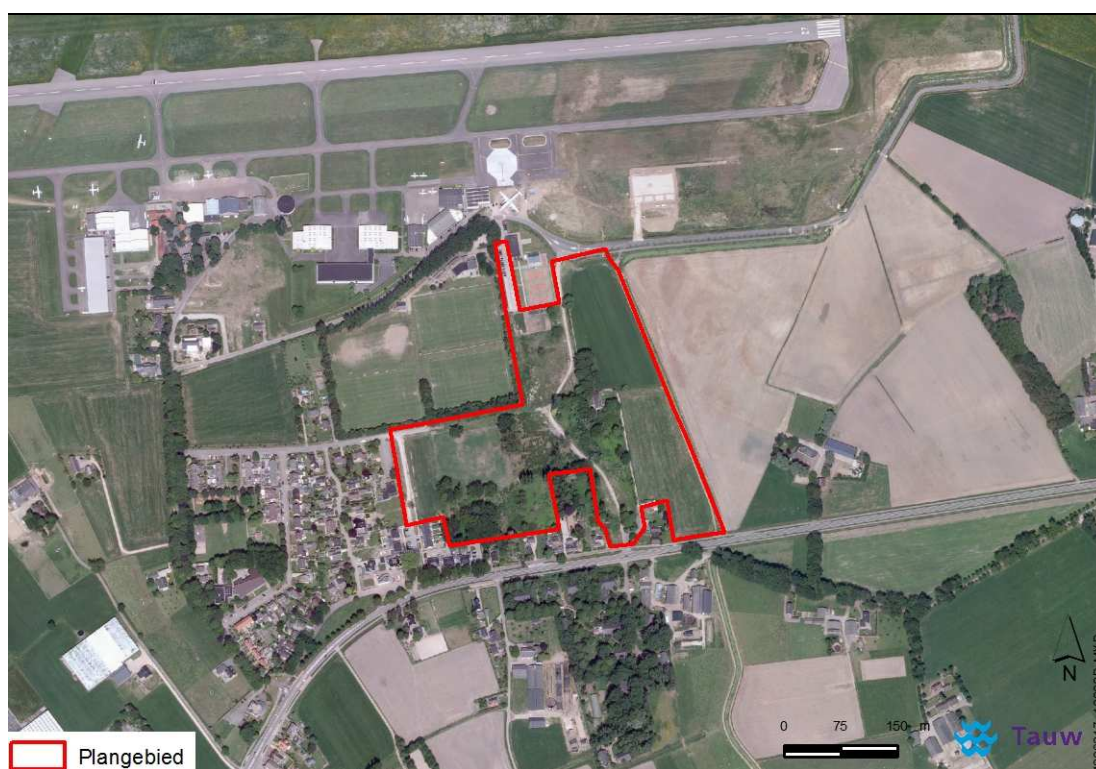
Het oriënterende veldbezoek betreft geen volledige inventarisatie. Het is erop gericht te controleren in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen, of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie ten aanzien van de aanwezige soorten soms niet te geven. Door de inzet van deskundige ecologen wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Tauw is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus. Dit is een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advieswerk en ecologisch onderzoek verrichten, met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

Op basis van het oriënterend veldbezoek, habitateisen van soorten en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden. De beoogde ontwikkeling is vervolgens getoetst op deze selectie van soorten.

Ten aanzien van vigerend beleid, soortspecifieke informatie en andere gegevens is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Een totaaloverzicht is opgenomen in het slothoofdstuk Literatuur.

2 Flora- en faunawet

Om (globale) locaties aan te duiden wordt in de ecologie veel gebruik gemaakt van een raster van kilometerhokken, zogenaamde Rijksdriehoekskoördinaten. Verspreidingsgegevens van dieren en plantensoorten worden veelal per kilometerhok gedocumenteerd. Het plangebied ligt in kilometerhok 200-472. Figuur 2.1 geeft de ligging van het plangebied en kilometerhokken weer.

Figuur 2.1 Overzicht ligging plangebied

Locatie

In het verleden stond op de planlocatie een Mobilisatiecomplex van defensie. Momenteel is het een braakliggend terrein. De planlocatie wordt deels gebruikt als depot terrein voor de opslag van diverse materialen en deels als speelveld. De randen van het gebied zijn sterk begroeid met Gewone braam en opslag van Ruwe berk, Populier, Esdoorn en Els.

Verspreid over de locatie staan diverse bomen met een forse omvang. Het betreffen soorten als Canadese populier, Zwarte populier, Witte abeel, Zomereik, Amerikaanse eik, Noorse esdoorn en Berk.

Omgeving

Ten noorden van het plangebied zijn diverse sportvelden (tennis / voetbal) en een woning gelegen. Aan de overzijde van de Zanden is het vliegveld Teuge gesitueerd. De oostzijde van de locatie is in gebruik als agrarisch gebied (graslanden en boerderijen). Ten zuiden van de onderzoekslocatie zijn diverse woningen met grote tuinen aanwezig. Aan de overzijde van de N334 bevinden enkele woningen en een oud kazerne terrein met veel groen. De westzijde grenst aan het dorp Teuge. Tijdens het locatiebezoek zijn geen holtes in bomen aangetroffen die kunnen dienen als verblijfplaats voor vleermuizen en marterachtigen.

Onderstaande foto's geven een indicatie van het plangebied.

Figuur 2.2 Indicatie plangebied

Overzicht effecten

De beoogde (ruimtelijke) ingreep heeft een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten. Hierbij is onderscheid te maken tussen tijdelijke en permanente effecten welke in de onderstaande tekst worden beschreven. Op de locatie wordt een woonwijk gerealiseerd. Hiervoor dient de locatie eerst bouwrijp te worden gemaakt waarna gebouwd kan gaan worden. Voor de beoogde ontwikkeling zijn een aantal invloeden (tijdelijk en permanent) denkbaar zoals: kap van bomen, verwijderen van struweel, geluid bij grondwerken, licht tijdens de bouwfase, verhoogde aanwezigheid en beweging van mensen. Het huidige foerageergebied en de aanwezige verblijfplaatsen zullen daardoor verdwijnen.

3 Toetsing beschermde soorten

Voor de Flora- en faunawet tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer, onderhoud of gebruik en worden in dit rapport niet specifiek benoemd.

Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt dat het gebied waarin het plangebied ligt met wisselende mate van volledigheid is onderzocht op het voorkomen van de verschillende soortgroepen uit de drie beschermingscategorieën. Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten (tabel 2 of 3) in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Op basis van habitateisen, het oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden.

Flora

Het natuurloket geeft aan dat het betreffende kilometerhok met een volledigheid goed is geïnventariseerd. Er zijn enkel tabel 1-soorten aangetroffen. Tijdens het locatiebezoek zijn de volgende soorten waargenomen: Japanse duizendknoop, Speenkruid, Aronskelk, Grote brandnetel, Ridderzuring, Grote klit, Harig wilgeroosje en Zevenblad. Hoewel op de locatie enkele onbeheerde hoekjes aanwezig zijn wordt het voorkomen van bijzondere soorten niet waarschijnlijk geacht. De ingreep heeft daarom geen negatief effect op beschermde soorten flora.

Zoogdieren

Op basis van het uitgevoerde literatuuronderzoek blijkt dat op de locatie en in de directe omgeving de volgende soorten kunnen worden aangetroffen: Das, Konijn, Steenmarter, Ree, Haas, diverse muizen, Egel. Tijdens het locatiebezoek zijn diverse verblijfplaatsen en sporen van konijnen en muizen waargenomen. Van zowel de Steenmarter als de Das zijn geen sporen of verblijfplaatsen waargenomen. Wel is het gebied een geschikte verblijf- en schuilplaats voor de Vos aanwezig.

Op de locatie zijn met uitzondering van de Das en de Steenmarter (tabel 2-soorten) enkel tabel 1-soorten te verwachten. Op basis van de biotoopeisen lijkt de aanwezigheid van de Das niet aannemelijk. De aanwezigheid van de Steenmarter kan echter niet worden uitgesloten.

Aangezien tijdens het locatiebezoek geen verblijfplaatsen zijn waargenomen en het gebied waarschijnlijk geen onderdeel uitmaakt van zijn essentiële foerageergebied kunnen negatieve effecten op de Steenmarter worden uitgesloten. Een ontheffing voor mogelijke aanwezige zoogdieren is daarom niet nodig.

Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Op basis van de verspreidingsgegevens worden in of nabij de planlocatie verschillende soorten vleermuizen verwacht.

Tijdens locatiebezoek zijn geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen waargenomen. Wel zijn er diverse lijnvormige elementen aangetroffen, die als vliegroute kunnen worden gebruikt. Deze lijnvormige elementen zijn onderbroken, daarom wordt aangenomen dat het geen geschikte vliegroutes betreffen.

De locatie is geschikt als foerageergebied voor de diverse soorten (Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laativlieger, Gewone grootoorvleermuis). Het plangebied vormt voor deze soorten echter geen essentieel onderdeel van het leefgebied. In de omgeving zijn ruim voldoende alternatieve foerageerplaatsen en mogelijkheden voor trekroutes aanwezig. Een ontheffing voor mogelijk aanwezige vleermuizen is daarom niet nodig.

Vogels

De soortgroep vogels heeft in de Flora- en faunawet een bijzondere status: Alle broedende vogels, de in functie zijnde nesten én de functionele omgeving hiervan zijn beschermd tijdens het broedseizoen (voor de meeste soorten globaal van maart tot en met juli). Daarnaast is de vaste verblijfplaats (én functionele omgeving) van een klein aantal (roof)vogelsoorten jaarrond beschermd.

Het bouwrijp maken van de locatie dient gezien te worden als een voor vogels verstorende activiteit en dient daarom buiten het vogelbroedseizoen te worden uitgevoerd. Tijdens het veldbezoek zijn de volgende vogelsoorten in of nabij het plangebied waargenomen: Huismus, Spreeuw, Goudvink, Grote lijster, Houtduif, Groene specht, Winterkoninkje, Merel en Koolmees. Er zijn geen nesten waargenomen. De Koolmees en de Groene specht zijn categorie 5-soorten waarvan de nesten alleen beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Buiten het plangebied zijn voldoende uitwijkmogelijkheden voor de Koolmees en de Groene specht te vinden.

Jaarrond beschermde vaste verblijfplaatsen in het plangebied zijn niet aangetroffen. Binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde vogels waargenomen. Effecten op jaarrond beschermde vogels worden daarom uitgesloten.

Amfibieën

Amfibieën zijn diersoorten die zich ophouden in of nabij oppervlaktewateren, maar welke ook op braakliggende terreinen aanwezig kunnen zijn. Ter plaatse van de planlocatie en in de directe omgeving is geen geschikt voortplantingswater aanwezig. Het is daarom onwaarschijnlijk dat het plangebied deel uitmaakt van de essentiële leefomgeving voor beschermde amfibieën.

Reptielen

Nog meer dan bij amfibieën geldt voor reptielen dat zij gebonden zijn aan specifieke biotopen als (stuif)zanden, heideterreinen, (broek)bossen. Hoewel tijdens het locatiebezoek wel kale zandplekken zijn aangetroffen, is het niet aannemelijk dat de locatie onderdeel uitmaakt van het essentiële leefgebied voor reptielen. Aanwezigheid van reptielen en effecten hierop wordt daarom uitgesloten.

Vissen

In het plangebied is geen, voor beschermde vissoorten, geschikt oppervlaktewater aanwezig. De aanwezigheid van en effecten op beschermde vissen is daarom uitgesloten.

Dagvlinders

Diverse dagvlinders hebben in de Flora- en faunawet een beschermde status. Op basis van verspreidingsgegevens [Bos et al., 2006 en EIS-Nederland et al., 2007] worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde dagvlinders verwacht. Hoewel voor dagvlinders nooit volledig uit te sluiten is dat een beschermd exemplaar zich in of nabij het plangebied ophoudt, zal er gezien de omvang en het karakter van de ingreep, en de afwezigheid van geschikt biotoop, geen negatief effect op populaties van beschermde dagvlinders optreden.

Libellen

Diverse libellen zijn in de Flora- en faunawet beschermd. Op basis van verspreidingsgegevens [Dijkstra et al., 2002 en EIS-Nederland et al., 2007] worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde libellen verwacht. Hoewel ook voor libellen nooit volledig uit te sluiten is dat een beschermd exemplaar zich in of nabij het plangebied ophoudt, zal er gezien de omvang en het karakter van de ingreep, en de afwezigheid van geschikt biotoop, geen negatief effect op populaties van beschermde libellen optreden.

Overige ongewervelden

Als ongewervelden zijn in de Flora- en faunawet naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers (Vliegend hert, Brede geelrandwaterroofkever, Gestreepte waterroofkever, Heldenbok, Juchtleerkever), weekdieren (Bataafse stroommossel, Platte schijfhoren) en een kreeftachtige (Rivierkreeft) beschermd door de Flora- en faunawet. Het plangebied en directe omgeving voorzien voor geen van deze soorten in een geschikt habitat en/of bevat geen geschikte (landschaps)elementen. De aanwezigheid van en effecten op deze soorten worden dan ook uitgesloten.

4 Conclusies Flora- en faunawet

Bij ruimtelijke ingrepen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk te worden gemaakt of er mogelijk sprake is van effecten waarvoor een ontheffingsplicht geldt en of het aannemelijk is dat deze verkregen zal worden.

In de onderstaande tabel zijn de beschermde tabel 2- en 3-soorten uit de Flora- en faunawet opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de ingreep. Eventueel overtreden verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zijn eveneens weergegeven.

Tabel 4.1 Aangetroffen of verwachte beschermde soorten (Ffw tabel 2 of 3) die mogelijk geschaad worden

Soortgroep	Soorten planlocatie	Verbodsbepalingen*
Flora	<i>Geen (aantasting van) tabel 2- / 3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Zoogdieren	<i>Geen (aantasting van) tabel 2- / 3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Broedvogels	Geen (aantasting van) vogels tijdens broedseizoen mits <i>tijdens broedseizoen</i> uitvoering buiten broedseizoen	<i>Niet van toepassing</i>
Broedvogels, <i>vaste verblijfplaatsen</i>	<i>Geen (aantasting van) vaste verblijfplaatsen</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Vleermuizen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2- / 3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Reptielen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2- / 3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Amfibieën	<i>Geen (aantasting van) tabel 2- / 3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Vissen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2- / 3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Dagvlinders	<i>Geen (aantasting van) tabel 2- / 3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Libellen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2- / 3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Overige ongewervelden	<i>Geen (aantasting van) tabel 2- / 3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>

***Toelichting verbodsbepalingen tabel:**

Artikel 2: Zorgplicht en Zorgvuldig handelen ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd

Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, vernielen, beschadigen of verwijderen van beschermde planten

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren

Artikel 13: Verbod: onder zich hebben van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Toetsing van de beoogde ingreep aan de Flora- en faunawet laat zien dat er geen soorten of soortgroepen zijn waarvoor een negatief effect verwacht wordt.

Het bouwrijp maken van de onderzoekslocatie dient gezien te worden als een voor vogels verstorende activiteit en dient daarom buiten het vogelbroedseizoen te starten of te worden uitgevoerd. Nader (veld)onderzoek naar de aanwezigheid en gebruik van de planlocatie door andere beschermde soorten is niet nodig.

Vanuit de Flora- en faunawet gelden de beperkingen van de zorgplicht en uitvoering van het werk buiten het broedseizoen. De uitvoerbaarheid van de beoogde ontwikkeling is reëel mits uitgevoerd buiten het broedseizoen.

4.1 Aanbevelingen

Met de toekomstige inrichting van de plangebieden kan rekening gehouden worden met natuur in algemene zin. Zo kan voor de opvang van regenwater gebruik gemaakt worden van (zak)sloten met flauwe taluds. Op deze taluds kan bij een goed beheer op de overgangszone van water naar land een bijzondere vegetatie ontwikkelen. Bovendien bieden dergelijke zones mogelijkheden voor bijvoorbeeld amfibieën en libellen. In de nieuwe bebouwing kunnen voorzieningen gemaakt worden voor vleermuizen en vogels welke door de huidige nieuwbouwtechnieken (in algemene zin) dreigen te verdwijnen. Bij een nadere uitwerking zijn wij u hierbij graag van dienst.

Literatuur

[Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay., I. Wynhoff en De Vlinderstichting, 2006]
De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

[Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992]
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002]
De Nederlandse Libellen (Odonata), Nederlandse fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

[EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007]
Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. Uitgegeven door EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

[Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers R, 2009]
Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapport 2009-03

[Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997]
Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[LNV, Dienst Regelingen, 2009]
Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Inclusief Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, en Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Kenmerk ffw2009.corr.046. 25 augustus 2009.

[Ministerie van LNV, VROM en de provincies, 2007]
Spelregels EHS, Spelregels voor ruimtelijke ontwikkelingen in de EHS. Een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies. Ministeries van LNV en VROM en de provincies.

Websites:

www.natuurloket.nl

www.zoogdierenvereniging.nl

www.waarnemingen.nl

www.minlnv.nl